

Háttéranyag

Mi az OFF?

Az OFF-Biennale Budapest egy nemzetközi kortárs művészeti esemény, Magyarország legnagyobb civil, független művészeti kezdeményezése. Az OFF-Biennale alulról szerveződve, hálózatosan működik, művészek, alkotócsoportok, kurátorok, galériások és műgyűjtők együttműködésében valósul meg.

Támogatja a magyar művészek munkáját és közelebb hozza a nemzetközi művészeti életet; új alkotásokat, kiállításokat, kiadványokat, eseményeket és oktatási programokat hoz létre. Magánlakásokban, üres üzlethelyiségekben, ipari épületekben, alternatív színházakban, köztereken rendezkedik be, a város felfedezésére hívja a közönséget. Nem pályázik magyar állami forrásokra és kívül marad az állam művészeti intézményein. Célja, hogy a képzőművészet eszközeivel részt vegyen a közügyekről való társadalmi párbeszédben és a demokrácia kultúráját erősítse.

A művészet az OFF szerint a társadalmi változás laboratóriuma: kizökkent, új megvilágításba helyezi az ismerős dolgokat, megtöri a gondolkodási és cselekvési rutinokat. Így járul hozzá új gondolatok, tervek megszületéséhez, az előítéletek lebontásához, eddig észrevétlen egyéni és közösségi lehetőségek felismeréséhez. Ezért a független kortárs képzőművészet nélkülözhetetlen szerepet játszik egy demokratikus társadalom működésében.

Miért rendezük meg az OFF-ot?

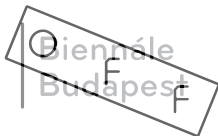
2014-ben azért vágtunk bele ebbe a munkába, hogy segítsük újraépíteni a magyar független képzőművészeti színtér alapjait. Azért, hogy szereplőinek közös platformot teremtsünk, egy alulról és közösen szervezett biennále megvalósítására hívtuk őket, a magyar állam támogatása nélkül és az állami művészeti intézményeken kívül. 2015 tavaszán az első OFF-Biennale Budapest öt hét alatt több mint 100 helyszínen (többnyire Budapesten, de vidéki városokban és külföldön is) közel 200 programot mutatott be, amelyen 22 ország több mint 350 művésze vett részt – és a programokon 35.000 látogatónk volt.

Az első OFF-Biennale lendületének alapját a kritikus, független művészet és gondolkodás fenntartásáért vívott közös küzdelem adta egy olyan társadalmi közegben, ahol az antidemokratikus, szegregáló és idegenellenes tendenciák egyre erősödnek. Következő lépés gyanánt előre kell mozdulnunk és megmutatnunk a művészet társadalmi illetékességét, bátorságát és elkötelezettségét. Ezért az OFF-Biennale 2017 megrendezéséhez olyan kerettémát választottunk, amely lehetővé teszi, hogy a jelent és a jövőt egyaránt meghatározó, húsba vágó és izgalmas kérdésekkel foglalkozzunk, és hogy a várost többféle módon birtokba véve felfedezzük a művészet felszabadító és változást hozó erejét.

Mi az OFF témája 2017-ben?

GAUDIOPOLIS 2017 – AZ ÖRÖM VÁROSA

Gaudiopolis, az „öröm városa” egy gyermekkörtársaság volt, melyet Sztehlo Gábor evangélikus lelkész alapított a második világháborút követően Budapesten. Árvaháza vallásra, társadalmi hovatartozásra és nemzetiségre való tekintet nélkül több száz gyereknek adott otthont, akik a háborúban elvesztették szüleiket, otthonukat. Az „öröm városának” gyermek lakói saját kormányzatot hoztak létre, képviselőket választottak maguk közül, és mindenkire - a tanárookra is - vonatkozó törvényeket hoztak.

Ez a közösség azt tűzte ki célul, hogy újratanulja a demokráciát és hogy „Krisztus evangéliumának szellemében, társadalmi korlátokat megszüntetve, önálló, öntudatos, önismeretre és önbírálatra törekvő, gyakorlatilag ügyes, elméletileg képzett magyar embereket” neveljen. A gyermekotthon fenntarthatóságát nem kis mértékben az ott folyó munka biztosította.

Noha kis mértékű állami segítséget is igénybe vettek, Gaudiopolis független intézményként működött 1950-ben bekövetkezett államosításáig. A gyermekköztársaság történetét a *Valahol Európában* című film (1948, r.: Radványi Géza) dolgozta fel, melyben több, a közösséghez tartozó gyerek is szerepet kapott.

Miért fontos a Gaudiopolis története 2017-ben?

Gaudiopolis története ma is aktuális: az egymás iránti bizalom, a nagylelkűség, a felelősségvállalás és a törődés mini-köztársasága inspirálta az OFF-Biennale projektjeit, és azt a saját működésmódunk szempontjából is példaadónak érezzük. Bár Európába a háborús tragédiák ma elsősorban a menekültek tömegei és a média beszámolóit által jutnak el, szűkebb és tágabb környezetünket ismét politikai és társadalmi krízis jellemzi: a liberális demokrácia válsága, amely az oktatás szintjén is megmutatkozik. Újra kell tehát gondolnunk az egyéni kiállás, az oktatás, a közösségépítés és a demokrácia fenntartásának összefüggéseit, és hogy mi lehet a szerepe ebben a gyerekeknek, a játéknak, az örömeink – és a művészetnek.

A művészetben rejlő kreativitás és gondolatszabadság új utak keresésére inspirál. Ahogyan egykor a Gaudiopolis, úgy maga az OFF-Biennale és az itt bemutatott projektek is a változás „laboratóriumi” kísérleteit hajtják végre: olyan helyzeteket teremtenek, amelyek társadalmi modellekké válhatnak. Akár utcaszínház, akár punk zenekart, „ellenségek” vacsoráját vagy élő emlékműveket hoznak létre a művészek, a jövő lehetőségeit kísérletezik ki. Olyan együttélési formákat, amelyek az egymás iránti bizalom, a nagylelkűség, a felelősségvállalás és a törődés társadalmát építik.

Kikhez szól az OFF?

Az OFF célja, hogy megmutassa, a kortárs képzőművészet érzékeny, éleslátó, kritikus hangokkal teli, izgalmas és figyelemre méltó művészeti ág, amely hozzájárul ahhoz, hogy a sokunkat foglalkoztató aktuális kérdésekre releváns válaszokat adhassunk. Az OFF tehát mindenkihez szól, aki nyitott és gondolkodó kultúrafogyasztó. Edukációs programjaival pedig segít, hogy azok is jobban megérthessék a kortárs művészetben zajló folyamatokat, irányzatokat, akik eddig csak távolról figyelték ezt a területet.

Mitől off az OFF?

Az „off-” jelző itt is azt jelenti, mint például az Off-Broadway esetében. Kilép a fősodorból, a megkövesedett rutinokból, és megkeresi a saját útját, kiépíti a saját működését. Megtalálja az embereit, a forrásait, a helyszíneit. Lehet, hogy kisebb, spontánabb, kevesebb pénzből gazdálkodik, de a minőségből nem enged, és kevésbé kötik a megkérdőjelezhetetlen protokollok.

A névadást Svetlana Boym off-modern elmélete is inspirálta:

A gyorsan cserélődő prepozíciók helyett, mint amilyen a „poszt-”, az „anti-”, a „neo-”, a „transz-” és a „szub-”, amelyek mind kérlelhetetlen menetelést sugallnak előre, valami ellen vagy valamin túl, és elszántan próbálnak trendet diktálni, én azt javaslom, mozogjunk „off”: „Off” mint „off quilter” (szabálytalanul), „off-Broadway”, „off the path” (útról letérve), vagy „way off” (tévesen), „off-brand” (márkátlanul), „off the wall” (szokatlanul) és néha „off-color” (helytelenül) – írja Boym.